

РЕШЕНИЕ

№ 4020

гр. София, 16.06.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 4 състав,
в публично заседание на 17.05.2022 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Ирина Кюртева

при участието на секретаря Росица Б Стоева и при участието на прокурора Ива Цанова, като разгледа дело номер **1658** по описа за **2021** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 203 от Административно-процесуалния кодекс(АПК) във връзка с чл. 285, ал. 1, вр.с чл. 284 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС).

Образувано е по искова молба на Х. Л. В., ЕГН [ЕГН], понастоящем в Затвора С., срещу Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" за присъждане на обезщетение за причинени неимуществени вреди в размер на 900 000 лева, определено на база 150 евро на ден, за периода от 2001г. до 2017 г., ведно със законната лихва от датата на завеждане на исковата молба до окончателното изплащане на сумата, вследствие на получено заболяване-захарен диабет и последващо заболяване-диабетна полиневропатия. Твърди, че неимуществените вреди – заболяванията, са настъпили и са последица от незаконосъобразни действия и бездействия на специализираните органи на ответника по изпълнение на наказанията в затворите, в които В. е въдворен от 29.01.1993г. Исковата претенция е за обезщетение за неимуществени вреди за настъпилото заболяване в резултат от преживяно тежко стресово състояние от обстановката в затворите в С. и К..

Ищецът твърди, че през месец октомври 2001г., когато е бил отговорник на склад №6 за хуманитарни помощи в Затвора С., е набеден за липси и злоупотреби и несправедливо наказан с отстраняване от работа. От месец октомври 2001г. до 2003г. правил разкрития за злоупотреби на служители и длъжностни лица с дарени храни и изпращал сигнали до различни инстанции, вкл/ до Министъра на правосъдието, за което бил наказан и лишен от работа. Поставен е от 3-та в 12-а група, където бил

третиран нечовешки по разпореждане на началника на затвора, а в килията му били настанявани психично болни лица. В периода от 2004г. до 2016г. е настанен в ЗатвораСофия в килия № 7 с капацитет за двама, а са настанени 8 човека и намираща се в нея открита тоалетна, с липса на циркулация и проветрение на помещението. Твърди, че от всичко преживяно, освен установеното вече заболяване-захарен диабет, е придобил и друго заболяване-диабетна полиневропатия, с последвало постоянно главоболие и ползване на инхалатор за нормално дишане. Посочва, че условията за изтърпяване на наказанието не съответстват на зачитане на човешкото достойнство и са такива, че излагат ищеца на изпитания, надхвърлящи по интензитет неизбежното ниво на страдание при престой в затвора. Претендира, че е налице назаконосъобразна административна дейност, която се изразява в неосигуряване на ищеца на минимално необходимите санитарно-хигиенни и битови условия-недостатъчна свободна жилищна площ, липса на постоянен достъп до течаща вода и санитарен възел, нечовешко отношение към затворниците. Обезщетението за вредите, за които претендира, се изразяват в претърпени страдания, уронване на човешкото достойнство, чувство за стрес, малоценност и потиснатост. Твърди, че е очевидно, че настъпилото заболяване захарен диабет и диабетна полиневропатия е в причинна връзка с условията в затвора и преживяното от заболяването, по интензивност в процесния случай, е свързано с изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода” и обосновава нечовешко и унижително отношение по смисъла на чл.3 от ЕКПЧ. Претендира присъждане на разноски /л.29/.

С молба от 17.05.2021г. и 30.09.2021г. е направено уточнение на исковата молба и е уточнен периода на обезвредата, а именно от 01.06.2001г. до 18.02.2021г.

В проведеното съдебно заседание, ищецът редовно призован, се явява лично и се представлява от адв.М., назначена по ЗПП. Моли за уважаване на исковата претенция и претендира, че същата не е погасена по давност. Представя подробна писмена защита

Ответникът - Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" /ГДИН/, чрез процесуалния представител - юриконсулт Д. М., в писмен отговор оспорва иска по основание и размер, като неоснователен и недоказан. Прави възражение за настъпила погасителна давност по отношение на периода преди 18.02.2016г. Твърди, че не са налице елементите на фактическия състав-вреда, незаконосъобразни актове, действия или бездействия, както и причинна връзка между тях. Посочва се, че не са представени доказателства за претърпени вреди, които да са пряк резултат само и единствено от претендираните незаконосъобразни акт, действие или бездействие. Наведени са доводи, че ГДИН не следва да бъде обвинена в бездействие, т.к на територията на затвора [населено място] се полагат необходимите условия и хигиенно-битовите условия се подобряват, осъществяват се множество дейности по задоволяване на нуждите на лишените от свобода, в това число и на нуждите от медицински грижи. Представени са писмени доказателства в подкрепа на доводите. Моли исковата претенция да бъде отхвърлена. Претендира присъждане на юриконсултско възнаграждение.

Представителят на Софийска градска прокуратура, прокурор Ц. два заключение за недоказаност на исковата молба.

Съдът, като взе предвид изложените от ищеца в исковата молба фактически обстоятелства, на които се основава искът и формулираният петитум, квалифицира правно иска по чл. 248 от ЗИНЗС. Като взе предвид събраните по делото

доказателства, които обсъди по реда на чл. 12 от ГПК, вр.чл. 144 от АПК, съдът приема за установено от фактическа страна следното:

Х. Л. В. е постъпил в Затвора С. на 05.03.1993г., за изтърпяване на наказание по НОХД 18/95г. на СГС, осъден на 20 години „лишаване от свобода” на основание чл.256, вр. чл.199 от НК. Горепосочената присъда на основание чл.27 от НК е присъединена към наказание по НОХД № 1864/2004г на СГС за деяние по чл.199, ал.1 вр. с чл.29 от НК с общ размер 27 години лишаване от свобода. В периода 2001г.-2017г. лишеният от свобода е изтърпявал наказанието в Затвора С., както следва: -от 19.11.1998г. в 11-та група;от 31.07.2001г. в 3-та група;от 01.04.2002г. в 12-та група;от 11.08.2016г. в ЗО „К.”;от 23.01.2017г. до освобождаването му на 17.03.2017г. в ЗО „К.”.

Уточнено е от ответника, че не се поддържа информационен масив за разпределението по стаи на лишените от свобода.

Със Заповед №Р-637 от 30.07.2001г. (л.55) той е назначен в обслужващата и комунално-битовата дейност в Затвора С., поради което е зачислен към 3-та група. Изпълнявал е длъжността за около 7 месеца-до 05.02.2002г., когато с Определение по НЧД 4/2002г. от 25.01.2002г. на СГС на основание чл.425, т.2 е прекъснал изпълнението на наказанието за срок от два месеца, считано от 05.02.2002г. до 05.04.2002г. На 29.03.2002г. в Затвора С. е получен факс от 02 ТО-ССлС, че лицето е задържано в ареста на същата, като уличено по сл.л. 233/02г. на 02 ТО-ССлС по чл.198, ал.1 от НК. Предвид това с Разпореждане на СГП от 29.03.2002г. /л.58/ е прекъснато временното прекъсване на наказанието спрямо Х. Л. В., считано от 29.03.2002г. поради неизползването му по предназначение.

Представени по делото са следните епикризи, медицински справки, изследвания и лечения, касаещи л.св. Х. В.:

1. Епикриза (л.60) с диагноза А. Ф. К. С., с описание на преглед и лечение. Изписан без препоръки за следващо лечение.
2. Медицинска справка (л.61) - със заключение, че не се налага лечение в болнична обстановка или в други условия, както и липса на причини за прекъсване на наказанието по здравословни причини
3. Медицинска бележка (л.62) от 18.11.2003г.
4. Медицинско свидетелство (л.63) от 06.03.2007г. с диагноза „Захарен диабет”, Алергичен конюнктивит, с препоръка за диета.
5. Медицинска бележка от 09.08.2007г, с диагноза „Захарен диабет” и заключение, че заболяването не може да бъде квалифицирано като тежко, за да бъде изпълнен чл.57 от ЗИН.
6. Писмо от прокурор от СГП (л.65), с което уведомява Началника на Затвора С., че е извършена проверка по повод жалбите на л.св. Х. Л. В. и е утановено, че правата му не са нарушени по отношение на провеждане на медицинско наблюдение и съответно лечение, т.к. същият е многократно извеждан и консултиран във външни, специализирани болнични заведения.
7. Медицинска справка от 15.06.2009г., изпратена до ГДИН Медицински отдел, посочваща, че л.св. В. е диспансеризиран в МЦ с диагнози-ИНСУЛИНОВ ЗАХАРЕН ДИАБЕТ-ТИП II, ДИАБЕТНА ПОЛИНЕВРОПАТИЯ, АЛЕРГИЧЕН КОНЮКТИВИТ, както и че лицето е представено на ТЕЛК-34% намалена работоспособност. Уточнено е, че в момента лицето е в добро здравословно състояние.
8. Експертно решение № 0918 от 070 – 02.05.2011г., с 30% т.н.р. с водеща диагноза

–Ненсулинозависим захарен диабет и общо заболяване –Захарен диабет тип II. Диабетна полиневропатия.

9. Медицинска справка от 27.06.2011г., от Директор МЦ при Затвора С., изготвена и изпратена до СГП, от която е видно, че л.св. В. е консултиран многократно от дерматолог в СБАЛЛС-С.. Кожното заболяване е хронично-ЕКЗЕМА ХРОНИКА К. СИН, с периоди на обостряне и подобрения. П. е добре от приложените терапии. В. проявявал склонност към лекарствата с наличие на етилов алкохол. Насрочен му е планов конс.преглед от дерматолог и психиатър в МИ-МВР за 08.08.2011г. Посочено е, че по отношение на споделените оплаквания от клаустрофобийни изживявания не са правени оплаквания до лекарите в МЦ, но Директор МЦ при Затвора С. се ангажира да осъществи консултация.

10. Медицинска справка от 11.03.2014г. Посочено е, че заболяването конюнктивна киста на л.св. В. е установено през 2001 г. Многократно е консултиран от специалисти, а през 2013 г. двукратно му е предлагано оперативно лечение в V Градска болница, но същият е отказвал. Уточнено е, че в Затвора С. лекарите имат денонощни дежурства и при всяко сериозно влошаване на здравето на наказан лишен от свобода, те му оказват необходимата помощ или го хоспитализират в Затворническата болница

11. Докладна записка от В.П.-главен готвач /л.71/, относно сигнал на Х. В., за начина на определяне на меню за диабетно болни лица, съставена на 05.05.2015г.

12. Докладна записка от И. Г., инспектор – психолог към Затвора [населено място] от 16.08.2016г., относно проведена консултация с В. на 11.08.2016г. Посочено, е че по време на нея л.св. е споделил, че е имало страхови изживявания, т.к. на територията на 7-ма група към него е било насочено огнестрелно оръжие от друг лишен от свобода. Страховете били породени от факта, че преди време В. е бил прострелян и актуалната случка е реактивирала чувство на силен страх и безпомощност, които е изпитал в тогавашната ситуация. Изразил е и притеснения относно живота, който му предстои след освобождаването, т.к. за дългия период на изтърпяване на наказанието е загубил всичко, важно за него и към момента няма нищо. Тревожността му била повишена и предвид предстоящото преразпределение на територията на ЗОЗТ „К.". Психолога посочва, че по време на консултацията лицето е спокойно, но мисленето му е непоследователно и е наблюдавала прескачане от тема в тема. Заклучва, че е възможно това да се дължи на преживения стрес и страх.

13. Докладна записка от 03.10.2012г., изготвена от Директор МЦ при Затвора С., от която е видно, че в края на 2009г. на л.св. В. е назначена Рентгенография, НПВС и седатива, поради персистираща болка в лумбосакралната област; -на 02.09.2009г. е консултиран с психиатър: Диагноза: Адаптационна р-ция с назначена терапия и дадено мнение за допълнителен престой на открито. На същата дата е прегледан и от дерматолог, с поставена диагноза-Хронична екзема, като е дадено мнение за излагане на открито и слънце; -на 02.05.2011г. е представен на ТЕЛК по настояване на лишения от свобода, при което е установено 30% н.тр., без група инвалидност. Препоръчано е перорално лечение при нужда и диета. Посочено е, че за периода след 2005г. В. е с постоянно разрешение за допълнителен престой на открито-час и половина редовен престой плюс един час допълнителен. От септември 2012г. всички разрешения за допълнителен престой в Затвора С. се разрешават от ЛКК при СБАЛЛС-С.. Заклучението от така представената хронология на Директор МЦ при Затвора С. е, че здравословното състояние на л.св.В. е добро, изключая заболявания, които се дължат

на предразположение, но въпреки наличието им, те се овладяват и не са претърпели сериозно развитие до влошаване и инвалидизация.

14. Медицинска справка /л.77/ от 28.01.2014г., извършена от Директор МЦ при Затвора С., от която е видно, че л.св.Х. Л. В. е с диагнози: Кератоконюктивит, Конюнктивална киста на лявото око, захарен диабет и НИЗТ.К.. Диабета е компенсирал с диета;очното заболяване датира от 2001г.;на 03.09.2013г. е консултиран с офталмолог в V –та градска болница, с мнение за оперативно лечение и издаден талон №7 за хоспитализация. От МЦ е предложен на ЛКК при СБАЛЛС за прекъсване на наказанието по чл.447, т.3 от НПК за лечение във външно здравно заведение. От ЛКК е направен протокол за прекъсване на наказанието. До деня на планираното оперативно лечение, наказанието на л.св. В. не е прекъснато и му е предложено да бъде опериран в условията на чл.135 от ЗИНЗС, на което В. е отказал. Предприето е насрочване на нова дата за оперативно лечение и направен нов протокол на ЛКК, който отново не е уважен. На 22.10.2013г.-новата дата на оперативно лечение, л.св. В. отново отказва операция в условията на чл.135 от ЗИНЗС. Заключение –до момента няма съществена промяна в състоянието на л/св. И операцията е наложителна, но не е спешна. Желанието на В. е операцията да се осъществи само ако е в условията на прекъснато наказание чл.447, т.3 от НПК.

15. Медицинска справка, адресирана до Началника на Затвора С., от която е видно, че л.св. Х. В. е с хроничен алергичен конюнктивит от самото начало на престоя си в затвора през 1993г. редовно е посещавал очен кабинет за контр.консултативни прегледи, като му е давано консервативно лечение. От самото начало на престоя е прегледан и от психиатър, като е приета диагноза – абнормнахарактерова структура. На 13.11.1997г. поради настояване от негова страна, че е сериозно болен и се нуждае от болнично лечение, е прегледан от ЛКК при СБАЛЛС-С.. Мнението на комисията е, че е клинично здрав и не се нуждае от лечение в болница. На 29.04.1998г. по негово изрично настояване е консултиран в МА-Очна клиника от проф. Т.-заключението е, че в лявото око в назалната булбарнаконюнктива има киста, която е добре ограничена и свободна от околните тъкани. В препоръките лечение е описано, че може да се оперира амбулаторно в планов порядък и не се предвижда болнично лечение. Във връзка с хроничния алерг. конюнктивит на 09.07.2002г. офталмолога д-р К. му е предписал за един месец допълнителен престой на открито. За пръв път през март 2003г. след КЗП и в следствие и консултация по документи с д-р П. и д-р Т. във ВО на СБАЛЛС-С. е прието, че се касае за намален глюкозен толеранс с препоръка за диабетна диета и съответно двигателен режим и контрол на КЗ. От 2003г. е препоръчан допълнителен престой на открито.През 2005г. е констатирано и кожно заболяване-Трихофития.През 2007г. по изрично настояване на л.св. В. е представен на ТЕЛК –не му е дадена група инвалидност. През същата година е консултиран с ендокринолог в МВР болница с мнения за спазване на диета и значително редуциране на теглото. Диетата е спазвана от самото констатиране на глюкозния толеранс.През 2008-2009г. периодично при необходимост е консултиран с дерматолог и от офталмолог, с мнения за престой на открито и лекарствени препарати.

По отношение на санитарно-битовите условия, при които е пребивавал ищеца, от ответника са представени справки и докладни записки.

1.Видно от докладна записка (л.74) л.св. В. е постъпил в Затвора С. на 05.03.1993г. Ответника посочва, че от 07.02.2005г. до 11.08.2016г. В. е пребивавал на територията на 7-ма група. За визирания период липсва информация за настаняването на лишените

от свобода по спални помещения. За период от около 4 години-от м. 04.2011г. е настанен само в спално помещение №7, което е обособено за непушачи. Поради възникване на психологическа несъвместимост с лишени от свобода и други важни съображения, свързани с безопасността на лицето и сигурността на затвора, със Заповед № 1/11.08.2016г. на Началника на Затвора е настанен на територията на ЗО „К.“. Разпределен е във 2-ра група, 3-то спално помещение. В групата са настанени лишени от свобода рецидивисти и такива с дългосрочни присъди. Настанен е в условия еднакви за всички. Хигиенизирането и поддържането на спалните помещения се извършва лично от лишените от свобода и е тяхно задължение, като препарати за лична хигиена, уреди за почистване и събиране на смет се раздава ежемесечно на всяка отделна група в общежитието. Посочено е, че Затвора С. има договор с фирма, която регулярно минава и пръска срещу насекоми и гризачи. Х. В. е настанен в спално помещение с площ от 42,92 кв.м. В докладната е посочено, че за визирания период средномесечно в спалното помещение са пребивавали по 10 л.св. или по 4 кв.м. на човек.

2. Докладна записка, изготвена от М. М., инспектор СДВР на 1-ва и 6-та група в Затвора С.. Посочено е, че спалните помещения на територията на 1-ва група (зона с повишена сигурност) са идентични, с квадратура 8 кв.м. Обособени за настаняване на двама лишени от свобода, с прозорци, които се отварят за достъп на пряка слънчева светлина и възможност за проветряване. Стаите са на централно отопление и през студените месеци спалните се отопляват с радиатори. Оборудвани са с 2 бр. легла, тип „вишка“, санитарен възел с клекало и мивка с течаща вода, 1 бр. маса и 1 бр. стол, 1 бр. прозорец с достъп до на пряка дневна светлина и възможност за проветряване, помещенията са с размери 3,98x2.01м. В групата има общо санитарно помещение с няколко душа и тоалетни, които се ползват по график, включително от настанените в наказателна килия, при изявено желание от тяхна страна. Храната е еднаква и за постоянно настанените лишени от свобода и за настанените в наказателна килия. В помещенията има маса и стол. Прехраната се извършва съгласно реда, определен в ЗИНЗС по утвърдени от министъра на правосъдието и съгласувани с Министерство на здравеопазването и Министерство на финансите таблици на калорийния и химичния състав на храните. Изготвят се седмични менюта на база рецептурник.

Лишените от свобода ползват престой на открито, в рамките на минимума, определен в чл.86, ал.1, т.1 от ЗИНЗС, за целта на което се изготвя график. Поддържането на хигиенно –битовите условия се извършва от чистач на общите части, и перач на постелъчното бельо. Чистачът почиства и дезинфекцира наказателната килия преди настаняване на лишен от свобода и след освобождаване на помещението. При нужда и желание от страна на лишените от свобода им се предоставят и уреди за почистване, като съгл. чл.88а, ал.1 от ППЗИНЗС, поддържането на хигиената в помещенията е задължение на лишените от свобода. По изготвен график по групи на лишените от свобода всеки месец се предоставят сапун, прах, белина и други препарати за почистване за лично и общо ползване, като това се осъществява чрез записване в специална книга и контролът се осъществява от домакина на затвора. Затвора има сключен договор с външна фирма, която периодично

осъществява обезпаразитяване и дезинфекция на спалните, производствените и сервизните помещения.

В Докладната е посочено, че за периода от 1993г.-1996г. разположението на спалните помещения е било същото, квадратурата, прозорците, осветлението-също, но няма запазени обективни източници на информация, относно настаняване, брой на настанените и подробно за условията.

3. Докладна записка (л.83), изготвена от Д. К. –ИСДВР на 3-та и 9-та група, изготвена относно писмен отговор по настоящото дело. В същата е посочено, че л.св. Х. В. е бил настанен в 3-та група /работещи/ във връзка с трудовата си ангажираност като „отговорник на склад № 6 за хуманитарни помощи“. Уточнено е, че към настоящият момент 3-та група в затвора С. е група за лишени от свобода, поставени в условията на ОТ, трудово ангажирани в комунално-битовата сфера с ОР или ЛР. За исковия период не можело да се посочи какво е било състоянието на спалните помещения в 3-та група, както и с кои лица е бил настанен ищеца. Видно от докладната е, че в спалните помещения е извършен ремонт, като същите са оборудвани с необходимите за пребиваване легла, маса, столове, шкафове, мивка. Обособен бил и нов кухненски бокс, снабден с необходимите електроуреди за приготвяне на храна в групата. Притокът на естествена светлина и проветряване не бил ограничен, т.к. спалните помещения разполагали със самостоятелни прозорци. Отоплението е от Т. и парова централа, а помещението е електроснабдено. Посочено е, че през зимните месеци се поддържа температура от минимум 18 градуса, а в санитарния възел е подсигурена постоянно течаща студена и топла вода.

4. Докладна записка от 15.06.2021г. /л.84/, от която е видно, че липсва назначен лекар в общежитието, но администрацията на Затвора е осигурила постоянно присъствие на медицински специалисти, чрез договори с НЗОК. По делото е разпитан в качеството на свидетел П. П. Й.. Същият заявява, че познава ищеца от Затвора С., като двамата са лежали заедно. Твърди, че е в затвора от 1990г., като по него време нямало оборудване в килиите и са спели по земята. Посочва, че условията в затвора са лоши. Килиите били с размери 2 на 4 метра и високи 3,3 метра, като за осъдените на смърт килиите били единични и е имало по едно легло. Останалите килии нямали легла и се е спяло на дюшемето. Нямало е тоалетни, ползвало се е кофа, като един път на ден в 4 часа са ги водели да си изхвърлят кофата и да и я пълнят с вода. Твърди, че не може да каже със сигурност ищеца да е бил в тези килии, но „смъртните“ били настанявани в такива килии. С Х. В. са били съседи и като са искали да си кажат нещо са общували с морзовата азбука. Коментирайки отношението на длъжностните лица, свидетелят посочва, че не е било добро-имало един надзирател, който ги е биел с едно дърво и им е заявявал „е сега лапнахте дръвцето“. Относно санитарно битовите условия, твърди, че до вратата имало кофа и метла, лампа, на която не можело да се чете, липсвала естествена светлина, прозореца не се отварял. Уточнява, че не е бил в една килия с ищеца. По отношение на ежедневието побой и тормоз, заявява, че не е ставал свидетел на лошо отношение и побой. За периода от декември 1989г. до 1999г., имало промени на условията в килиите. През 1996-97 г. са сложили по едно легло и шкаф за ядене. Уточнява, че след 2001г. не си спомня, т.к. е

ходил в затвора защото е водил дело, и е видял, че условията са други-има тоалетни, топла и студена вода.

Разпитан в качеството на свидетел Й. Д. Е. заявява, че ищеца се е оплаквал от условията в затвора, от главоболие и че не се чувства добре. Споделя, че за хигиената са отговаряли всички лишени от свобода по график. В началото не е имало санитарен възел, но в последствие е направен ремонт и е бил обособен такъв. Имало е мивка с топла и студена вода. Не си спомня точно периода, но в 12 – та група не са били в една килия, но е имало моменти в които отряда е бил претоварен и са били и по девет човека. Посочва, че не е имало лошо отношение на длъжностни лица към него.

Чрез съдебномедицинска експертиза приета по делото и неоспорена от страните, която съдът кредитира като обективно и компетентно дадена, е установено следното: Въз основа на предоставената медицинска документация и проведени лабораторни изследвания при прегледа на 04.03.2022г. в МИ-МВР, е установено, че пациентът Х. Л. В. е в добро общо състояние към момента и без оплаквания. Налице бил захарен диабет тип 2 в рамките на затлъстяване I ст. и метаболитен синдром. При всички проследявания от 2018г. до момента е бил с таргетен гликемичен контрол на фона на редовен прием на назначена терапия. По данни на пациента се спазва диетичен режим № 9 без концентрирани въглехидрати и са проследявани редовно стойностите на кръвната захар. Вещото лице дава заключение, че не може да се даде категоричен отговор на въпроса дали имат причинна връзка помежду си заболяванията с условията на живот в затвора и дали е възможно те да настъпят след състояние на стрес от преживяното в затвора. Посочва, че захарният диабет е полиетиологично заболяване, но наднорменото тегло и затлъстяването, както и стресовите фактори биха могли да съучастват при наследствено предразположено лице.

Съдът прие експертизата, като обективна и компетентно изготвена.

С оглед установеното съдът прави следните правни изводи:

Предявеният иск за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди е процесуално допустим, предявен пред компетентния съд.

Искът е предявен срещу ГД „ИН“ – юридическо лице на бюджетна издръжка съгласно чл. 12, ал. 2 от ЗИНЗС, към чиято административна структура принадлежи органа, от чийто незаконосъобразни бездействия са причинените вреди. Съгласно чл. 12 от ЗИНЗС, прякото ръководство и контрол върху дейността на местата за лишаване от свобода се осъществяват от ГД „ИН“, включително.

По възражението на ответника за изтекла погасителна давност:

Съгласно чл. 110 от Закона за задълженията и договорите, във вр. с § 1 от ЗР на ЗОДОВ, давността за предявяване на иск по чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, с оглед липсата на специална разпоредба в самия закон, е пет години. В т. 4 на Тълкувателно Решение № 3 от 22.04.2004 г. по т. дело № 3/2004 г. на ОСГК на ВКС е прието, че началният момент на погасителната давност при исковете за обезщетение от причинени вреди от незаконни действия, респективно бездействия на административния орган е този на преустановяването им. В случая погасителната давност започва да тече от момента на

преустановяване на незаконосъобразните действия (бездействия) на специализираните органи по изпълнение на наказанията за поставянето на ищеца в неблагоприятни условия. На 11.08.2016г. ищецът е приведен от Затвора С. в ЗО „К.“, т.е. от този момент са преустановени твърдяните незаконосъобразни действия/бездействия, извършени в Затвора С.. Исковата молба е подадена на 18.02.2021г., поради което съдът намира, че погасителна давност по чл. 110 от ЗЗД не е изтекла към датата на предявяване на исковата претенция.

Предявения иск, разгледан по същество е неоснователен.

Материално правната уредба на твърдяното право се съдържа в чл.284, ал. 1 ЗИНЗС, който предвижда, че държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл.3. В чл.3, ал.1 ЗИНЗС се съдържа забрана осъдените да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. Според втората алинея за нарушение на ал.1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода, изразяващи се в липса на достатъчна жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждаат чувство на страх, незащитеност или малоценност. Законът не изчерпва всички видове нарушения и дава възможност в исковите молби да се релевират и други нарушения. Но основният акцент се поставя върху уронване, засягане на човешкото достойнство в резултат на неблагоприятните условия, в които затворниците са поставени.

Основателността на предявения иск предполага установяване на наличие на следните материалноправни предпоставки: 1) нарушение на забраната по чл.3 от ЗИНЗС, което изисква условията и обстоятелствата, при които ищецът е бил поставен през исковия период и на които основава исканията си до съда, да са в нарушение на забраната по чл.3 от ЗИНЗС; 2) настъпила неимуществена вреда в правната сфера на ищеца в резултат на нарушението на чл.3 ЗИНЗС; 3) неимуществената вреда се предполага до доказване на противното по силата на оборимата презумпция, въведена с чл.284, ал.5 от ЗИНЗС.

Предмет на разглежданата искова претенция е обезщетяване на претърпени от ищеца неимуществени вреди, като последица от проявите форми на нарушения на чл.3 от ЗИНЗС вр. с чл.3 Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (КЗПЧОС)- през исковия период, вследствие преживяно тежко стресово състояние от обстановката в затворите в С. и К. е заболял от захарен диабет и диабетна полиневропатия.

Съдът, който разглежда делото, трябва да разгледа твърдяните действия или бездействия, за които се предполага, че са довели до нарушаване на чл. 3 от Конвенцията, в съответствие с принципите и стандартите, определени от ЕСПЧ в неговата практика. За да попадне задържането специално под чл. 3 от Конвенцията, страданието и унижението трябва да надхвърлят неизбежния

елемент на страдание и унижение, свързани със самото лишаване от свобода. В този случай властите трябва да гарантират, че едно лице е задържано при условия, съвместими с уважението към човешкото достойнство, че начинът и методът на изпълнение на наказанието лишаване от свобода или друг вид мярка за задържане не подлага човека на стрес или трудности с интензитет, надвишаващ неизбежната степен на страдание, присъща на задържането, и че предвид практическите изисквания на лишаването от свобода, здравето и благосъстоянието на този човек са гарантирани в достатъчна степен.

Конкретните нарушения на чл.3 от ЗИНЗС, осъществени чрез бездействието на затворническата администрация, които се поддържат в исковата молба, са свързани с битовите условия в затвора, в който е пребивавал ищецът през исковия период, което според него е довело до настъпване на заболяване-захарен диабет и последваща диабетна полиневропатия. Оплакванията са за лоши санитарно-битови условия, които не съответстват на зачитане на човешкото достойнство и са такива, че излагат ищеца на изпитания, надхвърлящи по интензитет неизбежното ниво на страдание при престой в затвора. Същият твърди, че не са му осигурени минимално необходимите санитарно-хигиенни и битови условия-недостатъчна свободна жилищна площ, липса на постоянен достъп до течаща вода и санитарен възел.

Деликтната отговорност на държавата не се презюмира от закона, поради което в тежест на ищеца(по арг. От чл.154 ГПК и чл.144 АПК) е да проведе пълно и главно доказване на осъществено нарушение на чл.3 ЗИНЗС от страна на ответника. Доказване настъпването на неимуществени вреди, за които нормата на чл.284, ал.5 ЗИНЗС е въвела оборима презумпция, не подлежи на главно доказване, а на оборване от ответника. Тази оборима презумпция се простира и върху третия елемент на фактическия състав на деликтната отговорност – причинна връзка между нарушението на чл.3 и настъпилите вредоносен резултат.

Няма спор между страните, че ищецът е бил лишен от свобода и е изтърпявал наказанието в Затвора – С. и ЗОЗТ „К.“ както следва:от 19.11.1998г. в 11-та група;от 31.07.2001г. в 3-та група;от 01.04.2002г. в 12-та група;-от 11.08.2016г. в ЗО „К.“;от 23.01.2017г. до освобождаването му на 17.03.2017г. в ЗО „К.“.

Съгласно установената практика на ЕСПЧ, при преценката дали е налице нарушение на чл. 3 от Конвенцията по отношение на липсата на лично пространство, трябва да се вземат предвид следните фактори: (а) всяко задържано лице трябва да има индивидуално място за спане; (б) всяко задържано лице трябва да има най-малко три квадратни метра жилищна площ; и (в) размера на килията трябва да дава възможност на задържаните лица да се движат свободно между мебелите. Липсата на някои от тези елементи поражда сериозно предположение, че условията на задържане са в нарушение на този член. Нееднократно ЕСПЧ е посочвал в решенията си, че в общия случай присъдите и тяхното изпълнение не попадат в хипотезите на чл. 3 от Конвенцията, стига неудобствата и страданията, с които те обикновено са съпроводени, да не надминават необходимото за изпълнението им. В решенията си ЕСПЧ подчертава, че приложението на чл. 3 от Конвенцията изисква засягането да води до унижение, което надминава това, което

обикновено съпътства наказанието лишаване от свобода. (т. 111 от решението по делото Н. срещу България; т. 134 от решение по делото М. срещу България; т. 45 от решението по делото Т. Т. срещу България). Съгласно чл. 284, ал. 2 от ЗИНЗС също така, при определяне на отговорността на държавата за вреди, съдът взема предвид кумулативното въздействие на условията, в които се е изтърпявало наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, продължителността, както и други обстоятелства, които имат значение за правилното решаване на спора.

В чл. 43, ал. 4 от ЗИНЗС е предвидено, че на лишените от свобода следва да се осигури минимална жилищна площ от 4 кв.м. Съгласно § 13 от ПЗР на ЗИНЗС (редакцията обн. ДВ бр. 103 от 2012 г.) тази норма влиза в сила от 01.01.2019 година, съгласно § 13 от ПЗР на ЗИНЗС (редакцията обн. ДВ бр. 103 от 2012 г.). По делото е представена докладна (л.73) от 26.10.2016г., от която е видно, че В. е настанен в спално помещение с площ от 42,92 кв.м, където средно месечно са пребивавали по 10 лишени от свобода или по 4 кв.м жилищна площ на човек, което е напълно в съответствие с разписаните норми. От Докладна записка (л.74 и л.84) е видно, че В. е постъпил в затвора С. на 05.03.1993г., а поради възникнала психологическа несъвместимост с лишени от свобода и други важни съображения, свързани с безопасността на лицето, със Заповед № 1/11.08.2016г. е настанен на територията на ЗО „К.“, където е разпределен във 2-ра група, 3-то спално помещение. В същите е извършен ремонт, като спалните помещения са оборудвани с необходимите за пребиваване легла, маса, столове, шкафове и мивки. Обособен е нов кухненски бокс, снабден с необходимите електроуреди за приготвяне на храна в групата. Притокът на естествена светлина и проветряване не е ограничен, т.к. спалните помещения разполагат със самостоятелни прозорци. Отоплението е на Т. и парова централа, като помещението е електроснабдено, а през зимните месеци се поддържа температура от минимум 18 градуса, което е съответствие с изискванията. В санитарния възел е подсигурена постоянно течаща топла и студена вода. Необходимите препарати за почистване се предоставят на лишените от свобода ежемесечно, като при поискване им се предоставят и уреди за почистване. Не бяха ангажирани доказателства за твърденията на ответника по отношение на периода от 2004г. -2016г. за поставянето му в килия № 7 с капацитет за двама, а с реално настанени 8 лишени от свобода.

От показанията на свидетеля Й., понастоящем в Затвора П., пребивавал в Затвора С. при настаняването на ищеца през 1993г., се установи, че същият не си спомня за условията в затвора С. след 2001г. Изложените твърдения касаят условията в затвора през 1993г., който период не се явява релевантен в настоящото производство. Освен това същият посочи, че не са били в една килия с ищеца, както и че са общували посредством морзовата азбука. Категорично твърди, че не е ставал свидетел на лошо отношение и побой.

С оглед събраните доказателства, не се доказаха твърденията на ищеца за пренаселеност, като съгласно докладна записка (л.81) спалните помещения са с квадратура 8 кв.м., което напълно е в съответствие с изискуемите законови норми. В този смисъл не са налице никакви доказателства, при съвкупната преценка на които, заедно с установеното по-горе, да се направи извод за

наличието на предпоставките на чл. 3 ЕКПЧ, че спрямо него е имало нечовешко или унизително отношение, т.е. оборена е от ответника презумпцията на чл.284, ал.5 ЗИНЗС. Представени са многобройни доказателства в обратна посока-извършени са ремонти на спалните помещения, за всеки лишен от свобода има отделно легло, имат достъп до постоянно течаща топла и студена вода.

С оглед на така установеното, не се доказаха твърденията в исковата молба за лошите условия в затвора, както и не се доказа твърдението, че същите са довели до увреждане на здравословното състояние на ищеца. Това твърдение на ищеца се опровергава и от приетото заключение на извършената по делото съдебно медицинска експертиза, видно от която в момента на прегледа В. е в добро общо състояние и без оплаквания. В съдебно заседание вещото лице посочва, че при диагностициране на заболяването „захарен диабет“ през 2001г. пациентът е бил с наднормено тегло, и че хипотетично и самостоятелно само от стрес не може да се развие това заболяване. В комбинация с други фактори-високо кръвно налягане, начин на живот, калорични храни, както и при генетични предпоставки, може да се отключи. Категорично заявява, че като самостоятелен фактор не може да се отключи само от стрес. Посочва, че в момента на прегледа е констатирано, че пациента се чувства добре и без оплаквания, както и че изследванията на кръвната захар са в норма. По отношение на твърдените преживян стрес и страх по делото е налична докладна записка на инспектор психолог (л.72), от която е видно, че преживяванията са в следствие на ситуация, в която друг лишен от свобода е насочил огнестрелно оръжие към ищеца, а не са в резултат на действия или бездействия на ответника. От посоченото в СМЕ съдът заключава, че тези здравословни състояния не са породени пряко от неизпълнение на вменени задължения на ответника, поради което не е доказана причинна връзка между наличието им и виновно поведение на ответника. Поради установеното следва, че претенцията за нанесени вреди от действия/бездействия на служители на ответника е неоснователна.

Относно медицинското обслужване, изискванията по отношение обслужването на лишените от свобода лица се съдържат в чл. 128-149 от ЗИНЗС и Наредба № 2/22.03.2010 г. за условията и реда за медицинското обслужване в местата за лишаване от свобода (ДВ, бр. 31/23.04.2010 г.). Съгласно чл. 128, ал. 1 от ЗИНЗС, при изпълнение на наказанието лишаване от свобода се създават условия за опазване на физическото и психическото здраве на лишените от свобода. За целта нормата на чл. 129 от ЗИНЗС регламентира осъществяване на медицинското обслужване в медицински центрове и специализирани болници за активно лечение към местата за лишаване от свобода по реда на чл. 5, ал. 1 от ЗЛЗ, които са част от националната система за здравеопазване и медицинската помощ, която се осъществява в тях следва да съответства на общите медицински стандарти. Съгласно нормата на чл. 130, ал. 1 от ЗИНЗС, лечебните заведения към местата за лишаване от свобода са два вида - специализирани болници за активно лечение и лечебни заведения за извънболнична помощ - медицински центрове. По смисъла на чл. 134, ал. 1 от ЗИНЗС, в медицинските центрове се осъществяват спешна медицинска и

дентална помощ; първична медицинска помощ; специализирана извънболнична медицинска помощ; дентално обслужване; профилактична, рехабилитационна и хигиенно-противоепидемична дейност за поддържане и укрепване на физическото и психическото здраве на лишените от свобода и медицинско освидетелстване на здравното състояние на лицата. На основание чл. 135 от ЗИНЗС, ал.(1) Лишените от свобода се изпращат в лечебни заведения извън местата за лишаване от свобода, когато: 1. в лечебните заведения към местата за лишаване от свобода няма условия за провеждане на необходимото лечение; 2. се налага лечение на инфекциозни заболявания; 3. са необходими консултативни прегледи или специализирани изследвания;, ал.(2) Изпращането на лишени от свобода за лечение в лечебни заведения извън местата за лишаване от свобода се извършва със заповед на началника на затвора по предложение на директора на специализираната болница за активно лечение на лишени от свобода или на директора на медицинския център;, ал.(3) При спешни случаи или за консултативни прегледи и специализирани изследвания изпращането се извършва с устно нареждане на началника на затвора;, ал.(4) Охраната, транспортирането и лечението на лишените от свобода в лечебни заведения извън местата за лишаване от свобода се организира и осъществява под ръководството на началника на затвора, затворническото общежитие или поправителния дом.

Въз основа на приложените по делото докладни записки, съдът обосновава извод, че е следено здравословното състояние на В. и е съдействано от органите на ответника изцяло за адекватното му насочване за лечение. Установените прегледи на лишеният от свобода доказват, че в съответствие със симптомите, които е проявявал са провеждани дейности за извършване на диагностика, въз основа на която да се предприеме лечение. Съответните прегледи, изследвания и лечения са извършвани както по почин на съответните специалисти, така и при всяко изявено от страна на ищеца желание. Липсват данни, а и не се твърди, да му е било отказвано както лечение, така и посещение при съответен специалист. Напротив, данните показват многобройни, разнообразни и периодично извършвани такива. Прегледите са от специалисти както от затвора, така и извън Затвора С., от което следва, че са полагани нужните грижи от администрацията на ответника за провеждане на навременно и адекватно лечение. Не е налице молба на В., която да не е удовлетворена от администрацията на ответника относно диагностика и лечение. Нещо повече, видно от Медицинска справка/л.69/ от 11.03.2014г. на ищеца двукратно е предложено оперативно лечение на конюнктивалната киста, но същият е отказал манипулацията. От установеното се налага извода, че проведеното лечение е било адекватно на проявените симптоми и от ответника не е извършено бездействие, което да е в причинна връзка с установеното заболяване на В.. Медицинската документация, приета по делото и неоспорена от страните, установява положени от администрацията на затвора С. медицински грижи, както по отношение на заболяванията, от които страда В. (захарен диабет, конюнктивит и др.), датиращи от преди исковия период, така и по повод конкретни негови здравословни оплаквания. Не се доказва той да е бил в състояние на

неотложна необходимост от медицински грижи-помощ, консултация и др. подобни, които да не са му оказани. Ищецът е лекуван във външно лечебно заведение-МИ при МВР, посещавал е често и медицинския център към Затвора С., където е лекуван според потвърдените при прегледите симптоми. Освен това по делото са налице и данни за провеждане на специален диетичен режим на хранене, който е осигуряван от администрацията на Затвора. От докладните записки е видно, че Х. В. е единственият лишен от свобода след 2005г. с постоянно разрешение от допълнителен престой на открито-час и половина редовен плюс един час допълнително.

Всичко изложено дотук обуславя извод за липса на незаконосъобразни действия или бездействия от страна на затворническата администрация по отношение на ищеца във връзка с оказването на медицинска помощ, а още по-малко на такива, които пряко да са довели до причиняване на сочените заболявания и унижително или нечовешко отношение, по смисъла на чл. 3, ал. 1 и, ал. 2 от ЗИЗНС, поради което съдът счита, че не е налице първата предпоставка за реализиране на отговорността на държавата по чл. 284, ал. 1 от ЗИЗНС. Не се доказва ищецът да е бил поставен в неблагоприятни условия на изтърпяване на наказанието, от което да произтичат подлежащи на обезщетяване неимуществени вреди. Цялостната преценка на условията в затвора С. и ЗО, в които е пребивавал, не обосновава извод, че те са сурови, унижителни и нехуманни, довели до тежки емоционални страдания и заболявания.

От изложеното до тук следва, че по делото се установява, както допуснато нарушение на забраната по чл.3 ЗИЗНС, така и претърпените неимуществени вреди и пряка причинна връзка между вредите и нарушението на забраната по тази разпоредба, поради което искът ще следва да бъде отхвърлен като неоснователен и недоказан.

Предвид неоснователността на главния иск, неоснователна се явява и акцесорната претенция за лихви.

Съобразно чл. 286, ал. 2 от ЗИЗНС при отхвърляне на иска на ответника се дължат само разноски, но не и юрисконсултско възнаграждение, поради което искането на ответника за присъждане на юрисконсултско възнаграждение е неоснователно и се отхвърля от съда.

При този изход на спора и на основание чл.10, ал.2 ЗОДОВ ищецът следва да бъде осъден да възстанови в полза на бюджета на АССГ сторените разноски за съдебно-медицинска експертиза в размер на 128,70 лв

Мотивиран от горното и на основание чл. 285 от ЗИЗНС, във връзка с чл. 203 от АПК, във връзка с чл. 1 от ЗОДОВ, Административен съд София - град, I отделение, 4 състав

Р Е Ш И:

ОТХВЪРЛЯ, като неоснователен и недоказан предявеният, на основание чл.284, ал.1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, иск от Х. Л. В., ЕГН [ЕГН] срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ към Министерство на правосъдието за неимуществени вреди в размер на 900 000 лева претърпени през периода от 01.06.2001г. до

18.02.2021г., ведно със законната лихва от датата на завеждане на исковата молба до окончателното изплащане на сумата, за настъпило заболяване от „захарен диабет“ и по-късно установено заболяване от „диабетна полиневропатия“, причинени от нарушение на чл.3 ЗИНЗС, изразяващо се в лошите условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“.

ОСЪЖДА Х. Л. В., ЕГН [ЕГН] да заплати в полза на Административен съд София -град сумата от 128,70 (сто двадесет и осем лева и седемдесет стотинки) лева, представляваща сторени разноси за съдебно-медицинска експертиза в производството по делото, както и 5 (пет) лева за служебното издаване на изпълнителен лист.

Решението подлежи на обжалване пред тричленен състав на Административен съд – София град, с касационна жалба в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: